

ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY SOKÓŁKA ZA 2023 r.

Sokółka, kwiecień 2024 r.

Spis treści:

I.	Cel przygotowania oraz podstawa prawna sporządzenia Analizy	3
II.	Wstęp	3
III.	Zagadnienia ogólne gospodarki odpadami	4
IV.	System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sokółka	4
V.	Ocena możliwości technicznych i organizacyjnych Gminy Sokółka w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi	8
VI.	Analiza kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych	9
VII.	Liczba mieszkańców	10
VIII.	Liczba właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	10
IX.	Ilość odpadów wytwarzanych na terenie gminy	11
X.	Podsumowanie i wnioski	14

I. Cel przygotowania oraz podstawa prawna sporządzenia Analizy.

Obowiązek opracowania analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wynika z art. 3 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. 2024 poz. 399). Zadanie to zostało określone jako zadanie obowiązkowe, które ma na celu weryfikację możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Analiza, sporządzona za rok 2023, przedstawia możliwości Gminy m.in. w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych, pozostałości z sortowania, potrzeb inwestycyjnych, a także kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych. Przedstawione tu są informacje o liczbie mieszkańców zameldowanych na terenie Gminy Sokółka, wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., a także liczbę mieszkańców, którzy złożyli deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, liczbę nieruchomości zamieszkałych objętych systemem, informację o właścicielach nieruchomości zamieszkałych, którzy nie wykonują obowiązków wynikających z ustawy oraz dane dotyczące ilości wytworzonych i odebranych odpadów z terenu gminy, z wyszczególnieniem ilości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów przeznaczonych do składowania.

II. Wstęp.

Gmina Sokółka jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części województwa podlaskiego w powiecie sokólskim, tuż przy granicy polsko-białoruskiej. Powierzchnia, jaką zajmuje wynosi 314 km² i zamieszkała jest przez 23 749 osób (stan: 31.12.2023 r.). Ponad dwie trzecie powierzchni gminy to użytki rolne, a blisko 20% to lasy. Gmina charakteryzuje się urozmaiconą, polodowcową rzeźbą terenu, nie ma tu jednak naturalnych jezior. Na terenie gminy występuje wiele form ochrony przyrody, jednak łącznie nie zajmują one znacznej powierzchni, większość z nich obejmuje tereny Puszczy Knyszyńskiej. Występuje obszar chronionego krajobrazu Wzgórza Sokólskie o powierzchni 4 535,12 ha, obszar Natura 2000 (Ostoja Knyszyńska – specjalny obszar ochrony (SOO) o powierzchni 2926,0 ha, obszar specjalnej ochrony (OSO) Puszcza Knyszyńska o powierzchni 4407,0 ha). Bogate i dobrze zachowane walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji.

Obszar wiejski Gminy Sokółka podzielony jest na 55 sołectw. Gmina Sokółka, pomijając ośrodek miejski, charakteryzuje się typowym krajobrazem rolniczo-leśnym.

III. Zagadnienia ogólne gospodarki odpadami.

Podstawą prawną funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest wspomniana wyżej ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. To według określonych w niej wytycznych, każda gmina została zobligowana do podjęcia stosownych uchwał określających szczegółowy sposób funkcjonowania systemu na swoim terenie. Musiały powstać: regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, uchwała o wyborze metody ustalenia opłaty, sposobu i zakresu świadczenia usług, terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty.

W związku z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi Gmina Sokółka przeprowadziła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na: „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z zamieszkałych nieruchomości na terenie Gminy Sokółka oraz zebranych w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych”.

IV. System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sokółka.

W 2023 r. odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Sokółka odbierało i zagospodarowywało MPO Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. 42 Pułku Piechoty 48 w Białymstoku wyłonione w drodze przetargu nieograniczonego, z którym podpisano umowę na świadczenie usług na okres od dnia 01.07.2023 r. do 30.06.2023 r., oraz następną na okres od 01.07.2023 do 30.06.2024 r..

System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sokółka w 2023 r. działał w oparciu o następujące akty prawa miejscowego:

1. Uchwałę Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 3 czerwca 2020 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Sokółka, która weszła w życie od 1 lipca 2020 r..
2. Uchwałę Nr XXIV/163/20 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 3 czerwca 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sokółka, która weszła w życie od 1 lipca 2020 r..
3. Uchwałę Nr XXVI/174/2020 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 23 czerwca 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gminy Sokółka.

4. Uchwałą Nr XXIX/195/2020 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 2 października 2020 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
5. Uchwałą Nr LIII/311/17 w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie gminy Sokółka.
6. Uchwałą Nr XVIII/130/2015 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 29 października 2015 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, którzy nie są zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy oraz górnych stawek opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.
7. Uchwałą Nr LXX/448/2023 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, którzy nie są zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz Gminy Sokółka oraz górnej stawki opłaty ponoszonej za usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych.

Selektywne zbieranie odpadów „u źródła”, pozwala nie tylko na pozyskanie cennych surowców, ale także na ponowne i racjonalne ich wykorzystanie.

Gmina Sokółka, opracowując system gospodarki odpadami na swoim terenie, przyjęła zasady zbierania odpadów na nieruchomościach, z podziałem na frakcje:

1. *papier i tektura,*
2. *opakowania ze szkła,*
3. *tworzywa sztuczne,*
4. *metale,*
5. *zużyte baterie i akumulatory,*
6. *zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,*
7. *przeterminowane leki i chemikalia,*
8. *meble i inne odpady wielkogabarytowe,*
9. *odpady budowlane i rozbiórkowe,*
10. *zużyte opony,*
11. *odpady ulegające biodegradacji*

12. popiół i żużel,

13. odzież i tekstylia,

14. odpady zmieszane (niesegregowane).

Systemem objęte zostały nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Właściciele, użytkownicy pozostałych nieruchomości, na których powstają odpady komunalne, zobowiązani są do zawierania indywidualnych umów pomiędzy konkretną osobą/właścicielem/firmą, a przedsiębiorcą wpisanym do Rejestru Działalności Regulowanej, prowadzonego przez Burmistrza Sokółki.

Na terenie Gminy Sokółka stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi uzależnione są od liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość oraz sposobu zbierania odpadów. Liczba osób zamieszkujących daną nieruchomość ustalana jest na podstawie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli, zarządców nieruchomości na której zamieszkują mieszkańcy. Miesięczna opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość i stawkę od osoby. Stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2023 roku wynosiła 33 zł miesięcznie na mieszkańca gdy odpady komunalne są zbierane i odbierane selektywnie i 66 zł miesięcznie na mieszkańca gdy odpady komunalne nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny (bez segregacji, jeżeli właściciel nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny). Od 1 sierpnia 2021 roku zwolnieni z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi są właściciele nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujący bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym. Stawka opłaty wówczas wynosi 32 zł od jednego mieszkańca.

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych odbywa się w systemie workowym w zabudowie jednorodzinnej lub pojemnikowym w zabudowie wielorodzinnej. Dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów komunalnych stosuje się następujące oznakowania kolorystyczne, pojemników, kontenerów i worków:

- niebieski - papier i tektura,
- zielony - szkło i opakowania szklane bezbarwne i kolorowe,
- żółty - tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, drobne metale, opakowania z metalu, metale,
- brązowy - odpady ulegające biodegradacji.

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie swojej nieruchomości. W tym też między innymi celu, w ramach usługi odbioru i zagospodarowania odpadów utworzono PSZOK (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych), do którego mieszkańcy nieruchomości zamieszkałych mogą nieodpłatnie dostarczać odpady, zbierane zgodnie z wymienionymi wyżej frakcjami segregacji (poza zmieszanymi odpadami komunalnymi). PSZOK był czynny sześć dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w godz. 7.00-15.00 oraz w każdą sobotę w godz. 9.00-13.00, co umożliwiło mieszkańcom w razie potrzeby regularne dostarczanie odpadów. W ramach działalności PSZOK, dwa razy w roku, organizowane są mobilne zbiórki odpadów, podczas której można wyzbyć się niepotrzebnych przedmiotów z gospodarstwa domowego, tzw. odpadów wielkogabarytowych. Jest to pożyteczna usługa, z której mogą skorzystać osoby niedysponujące środkami transportu.

Gmina nie zapewnia dostarczania pojemników na zbiórkę odpadów niesegregowanych ani worków na segregację w ramach ponoszonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (worki dla mieszkańców którzy segregują odpady po ich wypełnieniu są wymieniane bezpłatnie na nowe zgodnie z umową zawartą z przedsiębiorcą). Bezpośrednio od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odbierane były:

- zabudowa jednorodzinna - zmieszane (niesegregowane) odpady komunalne i popiół – 2 razy w miesiącu oraz frakcje: papier i tektura, tworzywa sztuczne, opakowania ze szkła, opakowania wielomateriałowe, drobne metale, opakowania z metalu, metale, odpady ulegające biodegradacji – z częstotliwością 1 raz na miesiąc.
 - zabudowa wielorodzinna – zmieszane (niesegregowane) odpady komunalne – 2 razy w tygodniu oraz frakcje: papier i tektura, tworzywa sztuczne, opakowania ze szkła, opakowania wielomateriałowe, drobne metale, opakowania z metalu, metale, odpady ulegające biodegradacji – z częstotliwością 1 raz na tydzień
- Odpady komunalne ulegające biodegradacji w większości gromadzone są przez mieszkańców w przydomowych kompostownikach i wykorzystywane na własne potrzeby (liczba kompostowników 1499 – stan na 31.12.2023 r.).

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne z terenu gminy Sokółka zostały odebrane przez ww. przedsiębiorstwo i zagospodarowane między innymi w następujących Instalacjach Komunalnych (IK): PGO Eko Mazury Sp. z o.o., Siedliska 77, 19-300 Ełk; KOM-EKO S.A., ul. Metalurgiczna 17A, 20-234 Lublin; Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Czartoria 1, 18-413 Miastkowo; MPK Sp. z o.o. Ławy, ul. Przemysłowa 45, 07-411 Rzekuń; Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Białymstoku, ul. Andersa 40F, 15-113 Białystok;

Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Suwałkach, ul. Raczkowska 150A, 16-400 Suwałki;
Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej Sp. z o.o., ul. B. Prusa 66, 07-300
Ostrów Mazowiecka; MPK Sp z o .o., ul. Kołobrzeska 5, 07 410 Ostrołęka;

V. Ocena możliwości technicznych i organizacyjnych Gminy Sokółka w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Możliwości techniczne i organizacyjne Gminy Sokółka w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi należy rozumieć w kontekście przetwarzania odpadów, co zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1587) oznacza procesy odzysku lub unieszkodliwiania, w tym przygotowanie poprzedzające odzysk lub unieszkodliwianie. Szczególną uwagę zwraca sposób, a właściwie możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania.

Zgodnie z zasadą przekazywania przez podmiot odbierający zmieszane odpady komunalne oraz odpady zielone od właścicieli nieruchomości, były przekazywane bezpośrednio do instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, tzn. podmioty odbierające odpady z terenu Gminy Sokółka dostarczały je właściwie. Wspomniane rodzaje odpadów były więc transportowane przez MPO Sp. z o.o. w Białymstoku do: PGO Eko Mazury Sp. z o.o., Siedliska 77, 19-300 Ełk; KOM-EKO S.A., ul. Metalurgiczna 17A, 20-234 Lublin; Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Czartoria 1, 18-413 Miastkowo; MPK Sp. z o.o. Ławy, ul. Przemysłowa 45, 07-411 Rzekuń; Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Białymstoku, ul. Andersa 40F, 15-113 Białystok; Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Suwałkach, ul. Raczkowska 150A, 16-400 Suwałki; Zakład Gospodarki Komunalnej w Ostrowii Mazowieckiej Sp. z o.o., ul. B. Prusa 66, 07-300 Ostrów Mazowiecka; MPK Sp z o .o., ul. Kołobrzeska 5, 07 410 Ostrołęka; a następnie odpowiednio tam zagospodarowywane. W obecnym stanie rzeczy brak jest innej możliwości przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych i pozostałości z sortowania przeznaczonych do składowania. W 2023 r. Gmina Sokółka nie realizowała zadań inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. 1 lipca 2022 został uruchomiony nowy Punkt Selektywnej Zbiórki odpadów Komunalnych (PSZOK) zarządzany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sokółce. Instalacja znajduje się przy ulicy Targowej 9. Inwestycja została zrealizowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Osi Priorytetowej II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Działania 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi. Koszt inwestycji to 5 692 939,00 zł brutto, wkład Gminy Sokółka ponad 2 000

000 zł. Wartość dofinansowania ze środków Funduszu Spójności stanowi 3 147 238,47 zł. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Sokółce to nie tylko miejsce, do którego możemy przywieść niepotrzebne nam już rzeczy. Jednym z istotnych założeń całej inwestycji była możliwość edukowania w zakresie segregacji odpadów i ochrony środowiska, dlatego na terenie całego obiektu powstała ścieżka edukacyjna, która ma wskazywać właściwe postawy w dziedzinie z ekologicznego i ekonomicznego punktu widzenia.

VI. Analiza kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych.

Umowy z przedsiębiorcą wyłonionym w drodze przetargów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Sokółka zostały zawarte na okres od dnia 01.07.2022 r. do 30.06.2023 oraz od 01.07.2023 do 30.06.2024 r.

Przystępując do analizy kosztów poniesionych w związku z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sokółka w 2023 r., należy zwrócić uwagę na „składniki” tych kosztów. Biorąc pod uwagę zapisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Kosztami tymi są koszty poniesione z tytułu:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- tworzenia i utrzymania punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- obsługi administracyjnej tego systemu.

Podsumowując, wszelkie koszty związane z wdrożeniem oraz obsługą systemu (w tym również koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych), zostały wykazane w poniższej tabeli:

Zestawienie kosztów i wydatków poniesionych przez Gminę Sokółka w roku 2023, w związku z obsługą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	
Wyszczególnienie	Koszty i wydatki
Koszty wywozu odpadów komunalnych (odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych, oraz koszty związane z prowadzeniem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)	9 052 158,86 zł
Koszty administracyjne obsługi systemu (wynagrodzenia pracowników związanych z obsługą systemu, szkolenia, zakup materiałów biurowych, druk deklaracji i druków opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, itp.)	258 830,75 zł
RAZEM	9 310 989,71 zł

Wpływy z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wniesione przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2023 wyniosły: 7 100 908,23 zł

- Zaległości na dzień 31.12.2023 r. - 769 010,60 zł

- Nadpłaty na dzień 31.12.2023 r.- 52 370,59 zł

W stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy nie wnieśli opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, podejmowane były czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych (upomnienia - 396, tytuły wykonawcze - 104).

VII. Liczba mieszkańców.

W Gminie Sokółka, wg danych z Ewidencji Ludności prowadzonej przez Urząd Miejski, zameldowanych na dzień 31.12.2023 r. było 23 749 osób, w tym miasto – 16 710 osób, wieś – 7 039 osób. Według danych zawartych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, odnotowano wg systemu FISKUS - 17 823 osób, w tym miasto – 12 808 osób, wieś - 5 015 osób. Różnica w podanej liczbie osób wynika między innymi z faktu, że znaczna część osób czynnych zawodowo, którzy ze względu na wykonywaną pracę przebywa poza terenem Gminy. Ponadto podjęty system nie obejmuje też studentów oraz uczniów, którzy kontynuują naukę w innych miejscowościach, poza miejscem stałego zameldowania.

Systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na dzień 31.12.2023 r. objęto 4752 nieruchomości. Systemem gospodarowania odpadami na terenie gminy Sokółka są objęte nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy.

W 2023 roku 100% mieszkańców Gminy Sokółka którzy złożyli deklarację zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów wynikającą z nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach która weszła w życie w dniu 6 września 2019 roku. Nowe przepisy wprowadziły szereg istotnych zmian w dotychczas funkcjonujących gminnych systemach gospodarki odpadami komunalnymi.

VIII. Liczba właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W 2023 roku prowadzone były postępowania w stosunku do właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, a dla których nie złożono deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na chwilę obecną, jedynym wiarygodnym źródłem weryfikacji nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, są dane z ewidencji ludności. Nie przesądza to jednak o rzeczywistym stanie rzeczy. Bowiem niepełne bazy danych, np. brak meldunku, utrudniają kontrolowanie wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązku ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

IX. Ilość odpadów wytwarzanych na terenie gminy.

Na podstawie sprawozdań podmiotów odbierających odpady od właścicieli nieruchomości, odnotowano następujące rodzaje i ilości odpadów odebranych z terenu Gminy Sokółka.

Tabela nr 1. Masa odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
150101	Opakowania z papieru i tektury	268,59
150102	Opakowania z tworzyw sztucznych	432,80
150104	Opakowania z metali	72,76
150106	Zmieszane odpady opakowaniowe	29,60
150107	Opakowania ze szkła	315,12
160103	Zużyte opony	25,12
200123*	Urządzenia zawierające freony	0,42
200132	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,07
200135*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki5)	1,88
200136	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,14
200201	Odpady ulegające biodegradacji	232,80
200203	Inne odpady nieulegające biodegradacji	129,06
200307	Odpady wielkogabarytowe	86,80
200301	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	4501,74 (nieruchomości zamieszkałe)
200301	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	5137,22 (nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe)
170101	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	21,66
170904	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	134,14

Tabela nr 2. Masa odpadów komunalnych zebranych w PSZOK (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)

Kod zebranych odpadów komunalnych	Rodzaj zebranych odpadów komunalnych	Masa zebranych odpadów komunalnych [Mg]
150101	Opakowania z papieru i tektury	10,7200
150102	Opakowania z tworzyw sztucznych	16,3000
150107	Opakowania ze szkła	5,1600
200111	Tekstyliia	9,6400
200123*	Urządzenia zawierające freony	7,6000
200128	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	0,8970
200132	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0630
200133*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	0,6400
200134	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,0750
200135*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	6,8640
200136	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	1,6540
200201	Odpady ulegające biodegradacji	89,6600
200307	Odpady wielkogabarytowe	131,9000
160103	Zużyte opony	20,6800
170101	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	370,2000
170405	Żelazo i stal	0,5500

Tabela nr 3. Masa odpadów, powstała po sortowaniu zmieszanych odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do składowania w tonach [Mg]:

RODZAJ ODPADU	MASA ODPADU [Mg]	PROCES
19 12 12 – Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	1,2610	D5
19 05 99 Inne niewymienione odpady	1241,7175	D5

Tabela nr 4. Masa odpadów, powstałych po sortowaniu niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do termicznego przekształcania [Mg]:

RODZAJ ODPADU	MASA ODPADU [Mg]	PROCES
19 12 12 – Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	172,95	R1
19 12 04 Tworzywa sztuczne i guma	1,4030	R1
19 12 10 Odpady palne (paliwo alternatywne)	295,45	R1

Zgodnie art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy obowiązane są osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 35% wagowo w 2023 roku. Zgodnie z art. 3b. ust. 1b. – nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Gminom, które nie wywiążą się z nałożonego obowiązku uzyskania odpowiedniego poziomu selektywnej zbiórki odpadów będą naliczane kary pieniężne. Szeroko rozwinięta struktura zagospodarowania odpadów w gminie Sokółka nie zapewniła spełnienia wymagań w zakresie recyklingu i odzysku odpadów w stopniu przekraczającym limity określone ustawowo w Polsce. Selektywne zbieranie odpadów u źródła, pozwala nie tylko na pozyskanie cennych surowców, ale także na ponowne i racjonalne ich wykorzystanie. I tak:

- osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania w 2023 wyniósł: 0,02% (dopuszczalny 35% w 2023 roku).
- osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych: 23,28% (wymagany 35% wagowo w 2023 roku).
- Poziom składowania odpadów w 2023 wyniósł – 19,70%.
- Stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcenia do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy wyniósł – 7,49%.

X. Podsumowanie i wnioski.

Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi została opracowana w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych Gminy Sokółka w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina Sokółka wdrożyła i w pełni realizuje obowiązki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Należy zwrócić uwagę że koszty ponoszone przez Gminę Sokółka w związku ze świadczeniem usług w zakresie odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych z roku na rok wzrastają. W roku 2023 utrzymywał skokowo wysoki wzrost kosztów (w porównaniu z rokiem poprzednim) w Gminie Sokółka związany ze zmianą ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w tym zniesieniem regionalizacji w gospodarce odpadami komunalnymi.

W lipcu 2019 r. została znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która zniósła regionalizację tj. obowiązek przekazywania odpadów do instalacji regionalnych (RIPOK) z zasady położonych w niewielkiej odległości i o wielkości wynikającej z danych demograficznych będących bazą do sporządzenia WPGO. Umożliwienie przepływu odpadów komunalnych na obszarze całego kraju na zasadach rynkowych zburzyło stan równowagi pomiędzy strumieniem powstających odpadów komunalnych w województwie podlaskim i odpowiadającymi mu mocami przerobowymi instalacji komunalnych wypracowany w WPGO. Województwo podlaskie jako jedno z najmniejszych i ze stosunkowo małą bazą do zagospodarowania odpadów komunalnych jest szczególnie wrażliwe na takie skokowe zmiany. Wpływ odpadów komunalnych z innych części kraju, brak istotnych możliwości zwiększenia mocy przerobowych w krótkim czasie istniejących instalacji komunalnych pozbawiło część Podlaskich Gmin dotychczasowej możliwości zagospodarowania odpadów w swoim województwie. Wzrost kosztów to nie wszystko, aktualnie podstawowym problemem jest brak ofert na podlaskim rynku odpadów na przyjęcie odpadów zmieszanych do unieszkodliwienia, podlaskie instalacje komunalne nie chcą ich przyjmować od części podlaskich gmin. Jest to rozwiązanie co najmniej dyskusyjne. System oparty na przyporządkowaniu konkretnych gmin do jednej lub kilku instalacji z możliwością uruchomienia w razie nagłej potrzeby instalacji zastępczej, może nie był doskonały, ale jednak działał.

Na podstawie zebranych danych można stwierdzić, że obecny system gospodarowania odpadami komunalnymi w 2023 funkcjonował prawidłowo. Gmina przede wszystkim powinna wywiązywać się z obowiązku osiągnięcia wymaganych prawem poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, umożliwi mieszkańcom wyzbycie się szerokiego katalogu odpadów oraz

zapewnia ich odbiór bez względu na ilość. Zdecydowanie większa część odpadów komunalnych trafia do instalacji przetwarzania, niż na składowisko. Świadomość segregacji odpadów „u źródła”, a więc w miejscu ich powstawania, jest punktem wyjścia do osiągnięcia narzuconych prawem polskim i Unii Europejskiej poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów. Zatem szczególnie ważnym zadaniem w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi jest społeczna świadomość zbierania i segregacji odpadów nabyta m.in. przez edukację w tym zakresie.

Zakładany przez ustawodawcę skokowy wzrost poziomów począwszy od 2023 roku (35%) daje coraz mniejsze szanse gminom na ich osiągnięcie. Za 2024 rok będzie to już 45%. Przeprowadzony proces ankietyzacji wśród mieszkańców dotyczący bioodpadów poddawanych recyklingowi u źródła w przydomowych kompostownikach, pozwolił na uwzględnienie blisko 518,5041 Mg odpadów ulegających biodegradacji w poziomie recyklingu. Badanie ankietowe zostało zrealizowane w związku z zaliczaniem masy bioodpadów stanowiących odpady komunalne poddawanych recyklingowi u źródła (tj. w przydomowych kompostownikach) do poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. W marcu 2022 roku, na potrzeby badania przygotowano dla mieszkańców gminy ankietę dotyczącą zagospodarowania odpadów biodegradowalnych na terenie gminy Sokółka w 2021 roku. Na podstawie wskazanego badania ankietowego zostały opracowane szacunki sprawozdawcze wykorzystywane przy obliczeniu osiągniętego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za rok 2021 i lata kolejne (2021-2026). Do czasu ukazania się ogólnopolskich wyników z badań morfologii odpadów pochodzących z przydomowych kompostowników (Instytut Ochrony Środowiska PIB jest na etapie doboru próby badawczej i rozpoczyna pomiar bezpośredni) z pewnością Gmina Sokółka wykorzysta ten rodzaj metody pomiarowej w kolejnych latach sprawozdawczych.

Wejście w życie przepisów prawa o produktach jednorazowego użytku SUP (Single Use Plastic) oraz o systemie kaucyjnym (przepisy wchodzi w życie od 1 stycznia 2025 r.) nie sprzyja samorządom. Z systemów gminnych z dnia na dzień prawdopodobnie „znikną” butelki PET, szklane, oraz metalowe puszki, które mieszkańcy za zwrotną kaucją będą mogli oddawać do wybranych sklepów, głównie wielkopowierzchniowych (powyżej 200m²), których na terenie gm. Sokółka jest kilka. Strumień tych odpadów zostanie uwzględniony do wyliczenia poziomów recyklingu dla gminy, na której terenie taki punkt zwrotu kaucji będzie funkcjonował.

Priorytetowym zadaniem dla Gminy Sokółka na lata następne jest dalsze uświadamianie mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego sortowania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów. Zachęcenie mieszkańców do redukcji ilości wytwarzanych odpadów powinno być realizowane przez edukację ekologiczną:

- edukacja dzieci i młodzieży, między innymi przez konkursy, pogadanki,
- edukacja przez akcje plakatowania, prowadzone niezależnie, bądź przy okazji organizowania imprez gminnych. Treści edukacyjne powinny uczyć korzystania z towarów i opakowań wielokrotnego użytku w celu ograniczenia wytwarzania odpadów, a także pokazywać korzyści płynące z powtórnego wykorzystania surowców odzyskanych z odpadów. Wszystkie działania informacyjno-edukacyjne powinny umożliwić maksymalną akceptację społeczeństwa, dla przyjętego systemu gospodarki odpadami, przy jednoczesnym wypracowaniu nawyków segregacji odpadów we własnych gospodarstwach domowych. Gmina Sokółka konsekwentnie zdąża w kierunku promowania segregacji u źródła prowadzącej do uzyskania wysokiej jakości surowca wtórnego – możliwie jak najmniej zanieczyszczonego, oraz do promowania kompostowania w przydomowych kompostownikach. Ponadto nadal wymagana jest kontrola przez Straż Miejską w zakresie przestrzegania Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta przez właścicieli nieruchomości.

Aktualnie na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) prowadzony przez spółkę komunalną Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Targowa 15, 16-100 Sokółka, która otrzymała dofinansowanie na wykonanie przedsięwzięcia pn. „Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla Miasta i Gminy Sokółka nr POIS.02.02.00-00-0002/18 w Ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Nowy PSZOK służy i odpowiada na potrzeby lokalne w zakresie uzupełniania systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych obowiązującego w gminie. PSZOK jest integralnym elementem systemu gospodarki odpadami w gminie.

Gmina Sokółka zgłosiła i zostało to ujęte w projekcie „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028” wraz z projektem Planu inwestycyjnego, stanowiącego załącznik do wojewódzkiego planu następujące inwestycje dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi oraz innymi niż komunalne takie jak:

1. Inwestycje dotyczące gospodarki odpadami innymi niż komunalne (tabela 10.2):

- Budowa kwater na odpady zawierające azbest wydzielonych w składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Karczach (planowana nowa inwestycja),

- Składowisko odpadów typu inne niż niebezpieczne i obojętne – na odpady z termicznego przekształcania (planowana nowa inwestycja).

2. Inne instalacje do przetworzenia odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/modernizacji (tabela 20):

- Modernizacja składowiska odpadów w Karczach (w ramach modernizacji przeprowadzone zostaną prace mające na celu wznowienie eksploatacji obiektu, w tym zakup wyposażenia).

3. Planowane nowe instalacje do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych (tabela 23):

- Budowa sortowni selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych w tym remontowo-budowlanych wraz z linią do produkcji PRE-RDF.

4. Planowane nowe instalacje do przetwarzania bioodpadów w procesie fermentacji (tabela 24):

- Zaprojektowanie oraz budowa obiektu wraz z zakupem zespołu urządzeń niezbędnych do prowadzenia przetwarzania odpadów w procesie fermentacji,

- Budowa instalacji termicznego przekształcania wstępnie przetworzonych odpadów komunalnych (PRE RDF/RDF).

5. Inne planowane nowe instalacje do przetworzenia odpadów komunalnych (tabela 30):

- Budowa kwatery składowiska odpadów zgodnie z wymaganiami prawnymi oraz wyposażenie w infrastrukturę niezbędną do prawidłowego funkcjonowania składowiska.

6. Inwestycje polegające na rekultywacji składowisk odpadów komunalnych (tabela 31):

- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Karczach (wykonanie rekultywacji technicznej i biologicznej).

Sporządził:

Jacek Rećko

Inspektor

24.04.2024

Zatwierdził:

Antoni Stefanowicz

Kierownik Wydziału
Gospodarki Komunalnej,
Rolnictwa i Ochrony Środowiska

